7/4433 -3-
367

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

SAYI : B.02.0.007/1397
KONU :

ANKARA
5/7/2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: a) TBMM Başkanlığı'nın 06.06.2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4433-10719 25080 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 12.06.2001 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-520-10/2832 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Teoman Rıza GÜNERİ'nin, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği 7/4433-10719 esas no'lu yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü S. GÜREL
Devlet Bakanı

Ek: Soru önergesi cevabı (6 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

Konya Milletvekili Sayın T. Rıza GÜNERİ'nin 7/4433-10719 esas no'lu yazılı soru önergesi cevaplarıdır.

SORU 1:

Bayındır Holding'in Eti Soda A.Ş.'deki şirket sermayesinin %36.5'ine tekabül eden tüm hisselerinin 14 milyon dolara, 1 yıl içinde geri alınmak kaydı ile Vakıflar Bankası'na satışı için 27.11.2000 tarihli yazı ile izin istenildiği, Eti Holding A.Ş.'nin de bu işleme muvafakat verdiği; böylelikle Vakıfbank'ın 1 yıllığına trona madenlerinin sahibi olduğu şeklindeki iddialar doğru mudur? Bu iddialar şayet doğru ise;

a. Hisselerin Vakıfbank'a satışıyla gerçekleştirilen ortaklığa kaynaklık eden mevzuat hükümleri ile şirket ana sözleşme şartları nelerdir? Bu satış işleminin, bu yönüyle ilgili uygunluğu araştırılmış mıdır?

b. Burada geçen "1 yıl içinde geri alınmak kaydı ile "belirtilen şart, ne manaya gelmektedir?

c. Vakıfbank'tan Bayındır Holding'e bu hisseler 1 yıl sonra tekrar devredilecek midir? Devredilecekse şayet, devredilme durumunda bunun bedeli ne olacaktır?

d. Bayındır Holding, bu satıştan dolayı hangi usulle vergiye tabi olacaktır?

e. Trona ile ilgili 1998'den bu yana fizibilite ve yatırım için harcanan para tutarı 3.5 milyon dolar civarındadır. Bu miktarda yatırımı gerçekleştirecek bir şirketin %36.5'lık hissesinin, 14 milyon dolar bir bedelle Vakıfbank'a devredilmesi ne derece doğru bir alışveriştir? Bu tarz bir hisse devriyle, dolaylı olarak Bayındır Holding'e farklı bir metotla kredi kullandırılmış olunulmuyor mu? Bu işlemle devlet zarara uğratılmış olmuyor mu?

f. Eti Holding (eski yapısı ve adıyla Etibank), yıllarca bu işlerle ilgili ihaleyi ehil, konuyu bilen bir gruba ihale etmek için titizlikle çaba göstermiştir. Buna karşın Vakıfbank, tronanın ne kadar uzmanıdır ki, hisseler bu kuruluşa kolaylıkla devredilebilmiştir?

CEVAP 1:

Beypazarı Trona Yataklarının, öncelikle fizibilitesi yapılarak ve sonucun olumlu olması durumunda, işletilmesi, elde edilecek soda külü ile eşdeğer ürünlerin üretilmesi ve bu ürünlerin yurt içi ve yurt dışında pazarlanması amacıyla, Teşekkülümüz ile Bayındır Holding A.Ş./ Park Holding A.Ş. konsorsiyumu arasında 30.06.1998 tarihinde imzalanan Çerçeve Anlaşması ve 18.08.1998 tarih ve 98/T-41 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile Eti Soda A.Ş.'nin kurulmasına yönelik 23.09.1998 tarihli Ortaklar Anlaşması yapılmıştır. 5 Milyar TL sermayeli Şirket'teki, hisse oranı % 36.5 olan Bayındır Holding A.Ş. 27.11.2000 tarih ve 233 sayılı, hisse oranı % 0.5 olan Bayındır İnşaat Turizm Tic. ve San.A.Ş. 27.11.2000 tarih ve 2473 sayılı yazıları ile Teşekkülümüze müracaat ederek, sahip oldukları tüm Şirket hisselerini Vakıflar Bankası ve Vakıf Sistem Pazarlama Yazılım Servisi Tic.ve San.A.Ş.'ye bir yıl içinde geri almak kaydıyla satmayı düşündüklerini, Ortaklık Anlaşmasının 5.10. Maddesine göre öncelik Şirket Ortaklarında olduğundan Teşekkülümüzce hisselerin alınıp alınamayacağı hususunun, alınmayacaksa muvaffakatinin bildirilmesini Teşekkülümüzden istemiştir.

Yönetim Kurulumuz 29.11.2000 tarih ve 111/1 sayılı kararında, Teşekkülümüz Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler Dairesi Başkanlığının 29.11.2000 tarih ve 1424 sayılı takriri ile Hukuk Müşavirliğinin "hukuken hisselerin satılabileceğine muvafakat edilebileceği" görüşünü dikkate alarak, hisselerin tarafımızca devir alınmaması, yeni ortakların 30.06.1998 tarihli Çerçeve, 23.09.1998 tarihli Ortaklar Anlaşmasındaki fizibilite ve yatırımla ilgili yükümlülüklerini aynı şekilde yerine getirmesini kabul ve taahhüt etmeleri kaydı ile hisse satışına muvaffakat verilmesini kararlaştırmıştır.

Eti Soda Üretim Pazarlama Nakliyat San. ve Tic.A.Ş.'nin 29.11.2000 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında da "Şirket ortaklarından Bayındır Holding A.Ş.'nin sahip olduğu toplam 1.825.000.000.-TL nominal değerli B Grubu 1825 adet hissenin tamamının T.Vakıflar Bankası T.A.O.'ya ve Bayındır İnş.Turizm Tic.ve San. A.Ş.'nin sahip olduğu 25.000.000.-TL nominal değerli 25 adet D grubu hissenin tamamının Vakıf Sistem Pazarlama Yazılım Servis Tic. ve San.A.Ş.'ye devrine, diğer Şirket ortaklarının bu hisseleri devir alma konusunda bir talepleri olmadığından, Ana Sözleşmenin 16.1.1.Maddesi uyarınca izin verilmesine" oybirliği ile karar verilmiştir.

Böylece, Vakıfbank, Şirket Ana Sözleşmesi ve Ortaklar Anlaşmasının ilgili hükümleri uyarınca, % 36.5 hisse oranında ortaklığa katılmıştır.

CEVAP 1- a.

Çerçeve Anlaşmasının :

8.6.Hisselerin Devri Maddesinde " Hisselerin satışı, devri, temliki Genel Kurul Kararı veya Genel Kurulca yetkilendirilmiş Yönetim Kurulu tarafından Şirket ortaklarına öncelik verilerek karara bağlanacaktır."

8.2.6. Maddesinde "Hisselerin devri hususunda 8.6. Maddesi hükmü geçerli olacaktır. Bununla birlikte hisse satışında öncelik Şirket ortaklarına verilecektir. Şirket hisselerinin halka arz yoluyla yapılacak satışında halka arz, ortakların elindeki hisselerin arzı yoluyla yapılacak ise sermaye dağılımındaki oranlar değiştirilmeyecek şekilde, ortakların hisseleri oranında halka arz edilecektir."

11.5. Hak ve Yükümlülüklerin Devri Maddesinde "Anlaşmada belirtilen hak ve yükümlülükleri tamamen veya kısmen tarafların tümünün yazılı mutabakatı olmadıkça hiçbir şekilde herhangi bir üçüncü tarafa devir ve temlik edilemez."

10.3.1. Maddesinde, mutlak çoğunluk onayını gerektiren işler belirtilmiş, hisselerin el değiştirmesi de bu madde kapsamına alınmıştır.

Ortaklar Anlaşmasının :

5.10. Hisse Senedi ve Menkul Kıymet İhracı Maddesinin 2.parg.'da "Hisse satışında öncelik Şirket ortaklarına verilecektir. Hisselerin satışı, devri,temliki Genel Kurul Kararı veya Genel Kurulca yetkilendirilmiş Yönetim Kurulu tarafından Şirket ortaklarına öncelik verilerek karara bağlanacaktır. Şirket hisselerinin halka arz yoluyla satışında."

16. Anlaşmanın Satışı, Devri ve Temliki Maddesinde "Taraflar, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra, asgari 1 (bir) milyon ton/yıl satılabilir nitelikte soda külü ve/veya eşdeğeri

ürünlerin üretim kapasitelerinin kurulduğunun tespit edildiği aşamaya kadar, başlangıçtaki ortaklık yapısını korumaya kararlı olacaklardır. Ancak, teknik ve finansal gerekçelerle taraflardan birinin gerekli görmesi durumunda, ilgili taraf Anlaşmayı bağlı ortaklıklarına, iştiraklerine veya üçüncü taraflara satış, devir ve temlik edebileceklerdir. Üçüncü şahıslara yapılacak satış ve devirlerde diğer ortakların öncelikli satınalma hakları saklı kalacaktır."

6.4.1.1. Maddesinde de mutlak çoğunluk onayını gerektiren işlemler düzenlenmiş ve bu maddede de hisselerin el değiştirmesinin mutlak çoğunluk onayı ile olacağı belirlenmiştir.

19.9. Hak ve Yükümlülüklerin Devri Maddesinde " Anlaşmada belirtilen hak ve yükümlülükler, tamamen veya kısmen tarafların tümünün yazılı mutabakatı olmadıkça, hiçbir şekilde herhangi bir üçüncü tarafa devir veya temlik edilemez."

Türk Ticaret Kanunu ve 23.09.1998 tarihli Ortaklar Anlaşması ve ilgili diğer kanun hükümlerine tabi **Şirket Ana Sözleşmesinde :**

16.1.1. Mutlak Çoğunluk Onayını Gerektiren İşlemler Maddesinin Hisselerin El Değiştirmesi ile ilgili (a) fıkrasında "Eti Soda A.Ş.'nin mevcut ortaklarının hisse satışı yoluyla veya sermaye artışı yoluyla Şirket'e yeni ortak alınması ve hisselerin Menkul Kıymetler Borsalarına kote edilmesi" yeralmaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde konu incelenmiş ve Teşekkülümüz Hukuk Müşavirliğinin 29.11.2000 tarih ve 1899 sayılı yazısı ile "...Şirket ortaklarınca satılması düşünülen hisselerin Teşekkülümüzce alınması düşünülmüyorsa, hisseleri alacak olan her iki Şirketin Çerçeve Anlaşması ve Ortaklar Anlaşmasında yeralan ve Bayındır Holding A.Ş. ve Bayındır İnşaat Turizm Tic. ve San.A.Ş.'nin kabul ve taahhüt etmiş oldukları hak ve yükümlülükleri aynen kabul etmeleri ve fizibilite çalışmasını ve yatırımı bu tarihe kadar yürüten ve yürütecek olan ilgili birimimiz açısından da hisselerin bir başka üçünce kişiye (dilekçede belirtilen Şirketlere) satılmasında bir sakınca görülmüyorsa, hukuken hisselerin satılmasına Teşekkülümüzce muvaffakat edilebileceği " şeklinde görüşü alınmıştır.

Yukarıda belirtildiği gibi, Çerçeve Anlaşması, Ortaklar Anlaşması ve Şirket Ana Sözleşmesine göre, hisselerin satış işleminin hukuken uygun olduğu görülmektedir.

CEVAP 1- b, c ve d.

1 yıl içinde geri alınmak kaydı, geri alınacaksa bedelinin ne olacağı ve Bayındır Holding'in hangi usullerle vergiye tabi olacağı hususlarında, Teşekkülümüzü ilgilendiren Ana Sözleşme ve Anlaşmalar çerçevesinde herhangi bir hüküm yer almamaktadır.

CEVAP 1- e.

Şirket hisselerinin devir bedeli bu alışverişi yapanların tayin edeceği bir husustur. Fizibilite çalışmaları için 16,5 milyon $ bedelin yatırımcı ortaklar tarafından finanse edileceği öngörülmüştür. Ancak, harcanan para tutarı teknik nedenlerle yapılan değişiklikler sonucunda farklılık göstermektedir.

CEVAP 1-f.

Ortaklar Anlaşmasının 3.Maddesinde, tarafların beyan ve taahhütleri belirlenmiş olup, bu maddenin 2. Fıkrasında açıkça belirtildiği gibi :

"Taraflar, tek tek ve birlikte; 18.08.1998 tarih ve 98/T-41 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararında belirtilen,

a) Çerçeve Anlaşması'nda İşbirliği Aşaması'na ilişkin olarak belirlenen sorumluluk ve yükümlülüklerin yerine getirileceğini,

b) Anlaşma' nın yürürlüğe sokulmasının yanısıra, İşbirliği Aşaması' nda yapılacak olan çalışmaların Çerçeve Anlaşması hükümleri doğrultusunda sürdürüleceğini,

c) Eti Holding ve kurulacak Şirket arasında imzalanacak Kira Sözleşmesi'nin, yatırımın gerçekleştirilmesi ve üretimin devamlılığının garanti altına alınmasını sağlayacak şekilde düzenleneceğini,

beyan ve taahhüt ederler."

hükmü yeralmaktadır. Sözleşme ve Anlaşmalar ile, tarafların sorumluluk ve yükümlülüklerini bilerek, karşılıklı olarak taahhütleri sözkonusudur.

SORU 2:

1996'da 54. Hükümet döneminde trona madenleri için ilk sondaj vurma çalışmaları başlatılırken 2000 yılı 10 Kasım'ında üretime başlanacağı hedeflenmişti. Hedefteki bu sapma ve gecikme neden kaynaklanmıştır?

CEVAP 2:

54. Hükümet Döneminde, Eti Holding A.Ş. tarafından Beypazarı trona projesi kapsamında 385 milyon $ yatırım yapmak üzere çalışma başlatılmış, 10 Kasım 1996 tarihinde bu amaçla temel atılmış, bu işlerin yürütülmesi ve koordinasyonu amacıyla Beypazarı Trona İşletme Müdürlüğü kurulmuş ve projenin 3 yılda bitirilmesi hedeflenmiştir. Ancak bu projeye 54. Hükümet Döneminde 1997 yılı içinde ek ödenek de dahil olmak toplam 1.404.000.000.000 TL (Yaklaşık 10 milyon $) ödenek ayrılabilmiştir. Bu ödeneklerle böyle bir projenin bitirilmesinin mümkün gözükmemesi, bu proje için dışarıdan kredi alabilmek için uluslararası finans kuruluşlarınca kabul edilebilir bir fizibilite ve pazar etüdünün olmaması ve hükümet politikaları gereği özelleştirmelerin yapıldığı bir ortamda kamunun yeni bir yatırım yapmasına sıcak bakılmaması nedenleriyle bu politikadan vazgeçilerek Kurumumuzun da içinde bulunacağı yerli firmaların katılımıyla yapılan bir ihale süreci başlatılmıştır.

SORU 3:

Eti Soda A.Ş., kurulmasından bugüne ne kadarlık yatırım yapmıştır ve trona tesisleri üretime ne zaman geçecektir? Tamamlandığında tesisin kapasitesi ne olacaktır?

CEVAP 3:

Beypazarı trona projesi kapsamında yürütülen tüm faaliyetler; Eti Holding A.Ş. ile Bayındır Holding A.Ş.-Park Holding A.Ş. ortaklığı arasında 30.06.1998 tarihinde imzalanmış olan Çerçeve Anlaşması kapsamında yürütülmektedir. Bu anlaşma Yüksek Planlama Kurulunun 18.08.1998 tarih 98/T-41 sayılı kararı ile yürürlüğe girmiştir.

Yatırımcılar tarafından taahhüt edilen Çerçeve Anlaşması Eki İş Programında yer alan tüm faaliyetler mevcut anlaşmalar ve kararlar gereği 18.05.2001 tarihinde tamamlanmış bu süre içinde yatırımcılar tarafından 6.800.000 $ civarında para harcanmıştır. Taraflar en geç 18.08.2001 tarihine kadar yatırım kararının olumlu veya olumsuz olmasını kesinleştirecektir. Tarafların yatırım kararının olumlu olması durumunda 23.09.1998 tarihinde imzalanan Ortaklar Anlaşması yürürlüğe girecek, kredi temini, yatırım faaliyetleri ve Ticari Üretim Teşekkülümüz'ün de ortak olduğu Eti Soda A.Ş. tarafından yürütülecektir.

Yatırımın süresi; yatırım kararı alındıktan sonra başlayacak ve finansman temin ve deneme üretimi süreleri dahil olmak üzere en fazla 4 yıl olacaktır. Bu sürenin sona ermesiyle, satılabilir nitelikte ürün üretiminin yapılacağı Ticari Üretim dönemine geçilmiş olacaktır.

Kurulacak tesisin pazar etüdündeki veriler de dikkate alınarak 1.000.000 ton/yıl soda külü üretebilecek alt yapı, 500.000 ton/yıl soda külü üretim kapasitesi ile başlayacak olup kapasite 3 yıl içinde 1.000.000 ton/yıl soda külü kapasitesine ulaşacaktır.

SORU 4:

Tesis zamanında üretime geçmezse şayet, cezai şartlar var mıdır, var ise bu şartlar nelerdir?

CEVAP 4:

23 Eylül 1998 tarihli Ortaklar Anlaşmasının 13.1.2. maddesine göre, İşletme Döneminde yıllık ruhsat kira bedeli olarak alınacak alt limit olan 4 milyon $ yatırım kararının alındığı tarihten 4 tam yıl sonra ticari üretim başlasın veya başlamasın alınmaya başlanacaktır.

SORU 5:

Gerçekleştirilen ortaklıktan sonra şu an 2 metre üstü katman kalınlığı dikkate alınarak fizibilite çalışmaları yapılmaktadır. Bu da en kısa zamanda en verimli katmanın alınması ve kârın maksimize edilmesi demektir. Bu durumda 2 metrenin altında oluşan katmanlardaki tronayı almak mümkün olmayacaktır. Ülke yararına da ters düşen bu uygulama karşısında ne yapılmaktadır?

CEVAP 5:

Teşekkülümüzün tarafından 1991-1992 yıllarında CdFI-MDPA-Sofremines-TEKNOMAD firmalarına hazırlattırmış olduğu fizibilite raporunda da teknik ve ekonomik değerlendirmeler sonucunda 2 metre ve üzeri kalınlıklar dikkate alınarak fizibilite çalışmaları yapılmıştır. Mevcut Çerçeve Anlaşması kapsamında Kvaerner Metals firmasına uluslar arası finans kuruluşları tarafından kabul edilebilir fizibilite çalışması hazırlattırılmıştır. Bu çalışmada da teknik gerekçelerle ayni sonuca ulaşılmıştır. 2 metre ve üzeri kalınlıktaki trona

damarlarının değerlendirmeye alındığı fizibilite raporlardaki ekonomik verilere göre kar etmek bir yana yatırım açısından zor karar verilebilecek ve kredi temininde zorlanılacak sonuçlar elde edilmiştir. 2 metre ve altındaki kalınlıklarına sahip damarların işletilmesi ekonomik açıdan mümkün olmayıp teknik açıdan da çok büyük zorluklarla karşılaşılacaktır.

Damar kalınlığı 2 metrenin altında kalan ve bundan dolayı uzun ayak yöntemi ile alınamayan rezervler ile kuru madencilik yöntemleriyle üretim yapılan ancak topuk olarak bırakılan kısımlar da ileride çözelti madenciliği ile alınmaya çalışılacaktır. Böylece daha çok rezervden faydalanılmış ve yatağın ömrü de uzatılmış olacaktır.

SORU 6:

Park Holding'e bağlı Park Teknik Şirketi, sahada hangi işlemleri nasıl bir anlaşmayla ve hangi şartlarda yapmaktadır?

CEVAP 6:

Çerçeve Anlaşmasının 7.2. maddesinde "Fizibilite Çalışması, taraflardan gerekli sayıda teknik elemanın katılımıyla oluşturulacak bir Fizibilite Grubu tarafından veya ihtiyaç duyulması durumunda ve ihtiyaç duyulan hususlarda hizmet alımı yoluyla, Fizibilite Grubunun denetiminde yürütülecektir." denilmektedir. Park Holding'e bağlı Park Teknik A.Ş.; Çerçeve Anlaşmasının bu maddesine istinaden Yatırımcılar ile Eti Soda A.Ş. arasında yapılan 24.11.1999 tarihli Teknik Destek Anlaşması çerçevesinde sahada çalışmaktadır.

SORU 7:

Park Teknik Şirketi'nin yabancı ortağı var mıdır? Var ise şayet ;

a. Bu ortaklar hangi şirketlerdir ve bunların diğer iştirakleri ve iştigal sahaları nelerdir?

b. Park Teknik Şirketi'nin bu yabancı ortaklarının, Eti Holding'in iştigal sahalarıyla aynı olan iştigal sahaları nelerdir? Bu konuda bu firmalar Eti Holding'in rakibi sayılabilirler mi?

CEVAP 7:

Çerçeve Anlaşması gereği Yatırımcı olarak muhataplarımız hisselerini Vakıfbank'a devir edene kadar Bayındır Holding A.Ş. ile Park Holding A.Ş olup, Park Holding'e bağlı Park Teknik A.Ş Eti Soda A.Ş.'nin ortağı değildir.